

Nem csak faanyag: új nemzeti erdőprogramot sürgetnek erdészeti szakemberek

A magyar erdők jövőjéről, a tarvágások korlátozásáról, a klímaváltozás hatásairól és az állami erdőgazdálkodás újragondolásáról tett közze átfogó szakpolitikai javaslatot Lapos Tamás erdőmérnök és Dr. Nagy Dániel erdőmérnök-jogász. A szerzők szerint a jelenlegi fakitermelés-központú erdőfenntartási, erdőfinanszírozási megközelítés hosszú távon nem tartható fenn: az erdőknek egyre fontosabb szerepük van a klímavédelemben, a vízvédelemben, az egészség megőrzésében és a vidéki életminőség fenntartásában is. Az állami erdőkben a tulajdonos és a szabályozó állam szakpolitikáinak összehangolása, magánerdőknél pedig széleskörű konszenzuson alapuló, gazdálkodói/tulajdonosi szempontokat is figyelembe vevő stratégia szükséges. A sokrétű, egymásnak gyakran ellentmondó társadalmi és gazdasági igények egyeztetése nem lehet az erdőgazdálkodó vagy a terepen dolgozó erdészeti szakember felelőssége. A tanulmány egy új Nemzeti Erdőprogram kidolgozását sürgeti, amely az erdőket stratégiai nemzeti vagyonelemként kezelné, és hosszú távú, közérdeken alapuló erdőpolitikát szolgálna Magyarországon.

A szerzők szerint eljött az ideje annak, hogy Magyarországon az erdőkre valóban az egyik legsokoldalúbb közérdekű szolgáltatást nyújtó természeti vagyonelemként tekintsünk. Bár az erdőgazdálkodás és a fakitermelés továbbra is fontos szerepet játszik, az erdők társadalmi jelentősége ma már ennél jóval összetettebb. Az egészséges erdők egyszerre járulnak hozzá a klímavédelemhez, a vízkészletek megőrzéséhez, a rekreációhoz, a biodiverzitás fenntartásához és a vidéki megélhetéshez is.

A tanulmány felidézi, hogy a magyar társadalomban erősödik az igény a természetvédelmi területek fokozott védelmére. A Greenpeace Magyarország által megrendelt közvélemény-kutatás szerint a magyarok háromnegyede nem tartja elfogadhatónak a gazdasági célú fakitermelést természetvédelmi területeken. A szerzők szerint ez nem egyszerűen kommunikációs probléma, hanem annak a jele, hogy az emberek egyre inkább az erdők ökológiai és közjóléti szerepét tekintik elsődlegesnek.

Az erdők valódi értéke azonban a védett területeken is túlmutat

A dokumentum külön kitér az energetikai célú biomassza-felhasználás problémájára is. A szerzők szerint kérdéses, hogy a klímacélok teljesítésére a fa alapú biomassza energetikai elégetése volna a legjobb megoldás, ezért újra kell gondolni azokat az ösztönzőket, amelyek az erdőből származó faanyag erőművi felhasználását támogatják.

Ugyanakkor hangsúlyozzák: a tűzifával fűtő háztartásokat nem szabad magukra hagyni. A tanulmány ezért egy jobban szervezett, kiszámíthatóbb lakossági tűzifa-rendszert javasol, stratégiai tűzifakészletekkel, helyi ellátási láncokkal és a szociális tűzifa-program átalakításával. A cél az, hogy energiaválság idején is biztosítható legyen a lakossági ellátás anélkül, hogy az erdők ökológiai állapota sérülne.

Kiemelik, hogy az erdőtelepítéseket jellemzően a fenntartható erdőgazdálkodásból származó faanyag kereslet ösztönzi, és kiszámítható fapiaci viszonyok nélkül növekszik a kezeletlen erdők kiterjedése. A magára hagyott, kezeletlen erdők, gazdálkodó nélküli területek esetében a felhalmozódó biomassza

nem csak az ökológiailag kívánatos holtfa anyag mennyiségének növekedését eredményezi, hanem az egyre intenzívebb, nagy kiterjedésű erdőtüzek forrása is lehet. A szerzők szerint az erdők „nem anyagi” szolgáltatásait — például a vízmegtartást, a klímavédelmet, a rekreációt vagy az egészségügyi hatásokat — ma még alig árazzák be a gazdasági rendszerben. Pedig hosszú távon csak akkor lehet fenntartható erdőgazdálkodást kialakítani, ha ezek az ökoszisztéma-szolgáltatások is valódi gazdasági értéként jelennek meg, és az ebből származó bevételek igazságosan oszlanak meg az érintettek között.

A klímavédelem természetesebb erdőket követel

A tanulmány szerint a klímaváltozás különösen erősen érinti a magyar erdőket. Egyes térségekben erdőpusztulásokra, az erdőállományok átalakulására, sőt az erdők visszahúzódására kell számítani. Minden ugyanabba az irányba mutat: természetesebb, fajgazdagabb, ellenállóbb erdőket kell kialakítani.

A dokumentum több nemzetközi példára is hivatkozik. Az Európai Unió erdészeti és természet-helyreállítási politikája, valamint a Pro Silva természetközeli erdőgazdálkodási elvei egyaránt a változatosabb fajösszetételű, folyamatos erdőborítást adó erdőket jelölik ki célként. Azok a módszerek pedig ismertek a szakemberek előtt, amelyekkel az őshonos erdőkben csökkenthető a tarvágások szerepe, és nagyobb teret kaphat az örökerdő-gazdálkodás.

A tanulmány ugyanakkor arra is figyelmeztet, hogy a változás eddig igen lassú volt. A nem vágásos üzemmódú erdők aránya 2010 és 2024 között 4,6 százalékról mindössze 9,6 százalékra nőtt, az örökerdő-gazdálkodás pedig ma is csak az erdőterület 1,7 százalékán működik.

Jó vadgazdálkodás nélkül nincs klímaadaptáció

A szerzők szerint az erdők természetes megújulásának egyik legnagyobb akadály a túlszaporodott vadállomány. A nagyvadak jelentős természetvédelmi és gazdasági károkat okoznak, rontják az erdők ellenálló képességét, és sok esetben még az erdőgazdálkodási módszereket is kedvezőtlen irányba terelik.

A folyamatos erdőborításra épülő erdőgazdálkodás előfeltétele a vadlétszám csökkentése és a vadgazdálkodási szemlélet átalakítása. A szerzők úgy látják: az erdészeti, természetvédelmi és vadászati szabályozást sokkal szorosabban kellene összehangolni.

Más szemlélet kell az erdőtulajdonban is

A dokumentum hangsúlyozza, hogy az erdőnek a helyi közösségek számára is megélhetést kell biztosítania. Olyan erdőalapú gazdasági lehetőségekre van szükség, amelyek érdekeltté teszik a helyben élőket az erdők megőrzésében.

A szerzők külön kitérnek az állami erdők szerepére is. Véleményük szerint az állami erdőket stratégiai nemzeti vagyonelemként kell kezelni, ahol az elsődleges cél nem a rövid távú gazdasági eredmény, hanem a közérdekű szolgáltatások biztosítása. Ugyanakkor a magánerdő-gazdálkodás jövedelmezőségét is fenn kell tartani, mert ez igen jelentős vidéki megélhetést biztosít, illetve ellenkező esetben nő a kezeletlen erdők aránya, az erdőtüzek kockázata.

A változások első látásra radikálisnak tűnhetnek, valójában azonban a szükséges jogi, intézményi és szakmai eszközök jelentős része már ma is rendelkezésre áll. A magyar erdőtvényt a szerzők kifejezetten jó kiindulási alapnak tartják, mert az már jelenleg is az erdők környezeti, társadalmi és

gazdasági szerepének egyensúlyára épül, azonban az elmúlt évtizedben eszközölt visszalépéseket meg kell szüntetni.

Tíz pontban egy új Nemzeti Erdőprogramról

A tanulmány második része egy új Nemzeti Erdőprogram fő elemeit foglalja össze. A szerzők szerint a jelenlegi Nemzeti Erdőstratégia nem ad elég konkrét iránymutatást, ezért részletesebb, számonkérhetőbb programra lenne szükség.

Az első javaslat az állami erdővagyon kezelésének újragondolása: átláthatóbb működéssel, közhasznúsági beszámolókkal. Állami tulajdonú erdőkben a közép és hosszú távú kezelési célokat erdőrészlet szinten is megismerhetővé, érthetővé kell tenni a társadalom számára.

A második pont a védett és Natura 2000 erdők kezelését érinti. A szerzők elvárása, hogy a nemzeti parkok természeti övezetében és a fokozottan védett területeken erdőgazdálkodási tevékenység ne legyen folytatható, csak természetvédelmi kezelés.

A harmadik pont a magánerdő-gazdálkodás fejlesztéséről szól: nagyobb transzparenciát, kiszámíthatóbb támogatásokat és következetesebb szakirányítói felelősségi rendszert javasolnak. Az Alföld gazdaságosan nem művelhető erdőinél megfelelő támogatási forma hiányában engedélyezni kell a fátlan állapotban tartást, fás legelőként történő fenntartást a nélkülözhetetlen vízgazdálkodási, vízkormányzási feltételek megteremtéséig.

A negyedik pont az erdészeti igazgatás megerősítését sürgeti. A tanulmány szerint a jelenlegi, több intézményre széttagolt rendszer nem elég hatékony, ezért egységesebb működésre és kiszámíthatóbb támogatási rendszerre lenne szükség. Az Országos Erdő Tanács résztvevőinek körét úgy kell kialakítani, hogy abban az igazgatás, a gazdálkodás, a tudomány és a civil szféra, valamint ezek esetében az erdészeti, természetvédelmi, vadgazdálkodási ágazat képviselői kiegyenlítetten, azonos súllyal vegyenek részt. Az állami tulajdonban lévő erdőkben felül kell vizsgálni az erdők rendeltetését, és meghatározni a megváltozott feltételekhez és társadalmi igényekhez igazodó elsődleges és további rendeltetéseket.

Az ötödik pont az Országos Erdőállomány Adattár modernizálását javasolja, hogy korszerűbb adatkezelés és jobb nyomonkövethetőség segítse az erdőgazdálkodást és a faanyag eredetének igazolását.

A hatodik pont az erdővédelmi monitoring és kutatás fejlesztéséről szól. A szerzők nagyobb mennyiségű, hatékonyabb adatgyűjtést, több mintaterületet és nyitottabban hozzáférhető kutatási adatokat sürgetnek. Az erdőgazdálkodókat és a nemzeti parkok munkatársait, valamint a vadászatra jogosultakat be kell vonni az erdőkkel kapcsolatos vadhatás monitoring tevékenységbe, ennek módszertanát ki kell dolgozni. Az egyre akutabbá váló erdőtűz problémák miatt a tűz megelőzési, tűzterjedési szempontokat figyelembe kell venni a kezelési, erdőgazdálkodási tervek kidolgozásánál.

A hetedik pont a klímavédelem és a folyamatos erdőborítás kérdését tárgyalja. A szerzők korlátoznák a tarvágást, és jelentősen növelnék az örökzöld-gazdálkodás arányát. A faanyagtermelést nem szolgáló erdők jelenlegi arányának - 5% - növelése is szükséges lenne annak érdekében, hogy ezeken a területeken is gyarapodjon a természetvédelmi kezelést vagy a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodást megalapozó tudás.

A nyolcadik pont a felnyíló erdők és a fátlan állapotban tartott területek új szabályozásáról szól. A klímaváltozás miatt ugyanis egyes területeken a korábbi zárt erdők hosszú távon már nem tarthatók fenn. Ki kell dolgozni azt az eljárásrendet és bizonyítási eszközöket, amelyek alapján az

erdőgazdálkodó igazolja a változás tényét, és a jövőben fenntartandó állapot meghatározható.

A kilencedik pont a vidékfejlesztési támogatásokat és a szénkrediteket érinti. A szerzők szerint az új erdőtelepítések helyett nagyobb hangsúlyt kellene kapnia a meglévő erdők védelmének és helyreállításának. Az üvegházgáz-kvótakereskedelem erdők után járó forrásait fel kell mérni, e forrásokat az Erdőprogram egyes intézkedéseinek támogatására kell fordítani, erre vonatkozó világos elszámolást kell kialakítani.

A tizedik pont a tűzifa-felhasználás átalakítását javasolja. A dokumentum stratégiai tűzifakészleteket, helyi ellátási rendszereket és a száraz tűzifa használatának ösztönzését szorgalmazza, biztosítva a lakossági tűzifa ellátást. Az állami energiapolitikának felül kell vizsgálnia és indokolt esetben meg kell szüntetnie vagy módosítania kell azokat a támogatásokat, amelyek az erdőből származó tűzifa erőművek részére történő eladását túlzott mértékben ösztönzik..

Út az „igazi” erdők felé

A szerzők szerint az erdők sorsáról egységesen érdemes gondolkodni, mivel minden erdő közös tulajdonsága, hogy többcélú szolgáltatást képesek nyújtani, és pillanatnyi állapotuktól függetlenül szerves egységet alkotnak. Még a gyengébb adottságú „alig” erdők is magukban hordozzák az „igazi” erdővé válás lehetőségét. És az erdők így együtt, más tájhasználati formákkal kiegészülve, egymás között átmenetet biztosítva szolgálják azt a természeti környezetet, amely a felmerülő társadalmi, klímavédelmi és gazdasági kihívásokra megfelelő válaszokat tud adni.

A szerzőkről

Lapos Tamás erdőmérnök, jogi szakokleveles környezetvédelmi szakember. Részt vett a 2009. évi erdőtörvény, valamint 2007-2015. között a vidékfejlesztési programok erdészeti intézkedései, különösen az erdő-környezetvédelmi program, továbbá a magyar EUTR rendszer kidolgozásában. 2008-2015 között a Nemzeti Erdőprogram megalkotását, végrehajtását koordinálta. A Pro Silva Hungária egyesület vezetőségi tagja.

Dr. Nagy Dániel erdőmérnök, jogász, az erdőtűz-megelőzés szakterületen doktori fokozatot szerzett. A FIRELIFE erdőtűz-megelőzési tájékoztatási, továbbképzési program vezetője, amely program 2023-ban az EU legjobb LIFE kommunikációs projektje lett klímavédelem kategóriában. Részt vett a 2009. évi erdőtörvény, valamint 2007-2015. között a vidékfejlesztési programok erdészeti intézkedései és a magyar EUTR rendszer kidolgozásában. Az Erdőmérnöki Kar docenseként az erdőtűz-megelőzés és az erdészeti- és vadászati jog témakörben volt óraadó előadó 2009-2021. között. Magánerdő-tulajdonos, erdőgazdálkodó és jogosult erdészeti szakszemélyzet.

Sajtókapcsolat:

- Lapos Tamás erdőmérnök, jogi szakokleveles környezetvédelmi szakember
- lapostamas66@gmail.com

Eredeti tartalom: Másfelfok

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=30710>